

En besynderlig Præst.

Ved Sognepræst **D. Thrap.**

Lorentz Dietrichson fortæller i „Svundne Tider“, S. 83—84, om Sognepræst Lorentz Stibolt til Hammer, at han rejste bort, man vidste ikke hvorhen. En Dag fik Eftermanden, Johan Dietrichson et Brev fra Kristiania med sort Segl. Deri stod med fordrejet Haand, der dog kunde sees at være Stibolts: „Nu kan jeg glæde dem med den Underretning, at Hundepresten er druknet i Bjørviken.“ Saa vidt efter L. Dietrichsons Erindring. Dokumentet er ikke opbevaret, hvilket er saa meget mærkeligere, som hans ovennævnte Farbroder var en af de Præster i hin Tid, som med stor Omhu vogtede sit Arkiv og derhos gjemte alt skrevet og trykt, der kunde antages at have historisk Interesse. En Mængde Tryksager fra 18de og Begyndelsen 19de Aarhundrede, som han har efterladt, er nylig af hans Svigersøn skjænket til Universitetsbibliotheket og saaledes reddet fra Undergang. Det anonyme Brev var ikke med. Elisabeth Welhaven, der i en digterisk Skildring har behandlet den besynderlige Mand, fortæller kun, at han druknede paa Kristianiafjorden. Jeg hørte i Bergen oftere Manden omtale og tænkte stundom paa, at en Skildring af ham, som han virkelig var, kunde have sin Interesse ved Siden af Frøken Welhavens Digtning. Det skulde imidlertid have været gjort for lang Tid siden, da der endnu var Meddelelser at faa fra samtidige Embedsmænd og andre.

Lorentz Stibolt blev født i Kjøbenhavn 13 Januar 1783. Faderen Lorentz Peter Stibolt (f. 1744, † 1788) var Søofficier og maa ikke forvexles med den Kaptejn af samme Navn, som ved sit Forhold til Henrik Gerner antoges at have bragt denne en Ærgrelse, der blev Aarsag til hans Død. L. P. Stibolt var fra Drammen og rimeligvis Søn af Peter Lorenzen St. der døde 10 Decbr. 1764 som Indrulleringschef paa Bragernæs. Moderen, Mette Alette Due, var fra Thronhjem. Familien flyttede 1784 til Fredriksværn, og L. Stibolt var efter Sønnens Meddelelse udkommanderet i 1788 og blev Nytaarsaften samme Aar et Offer

for en smitsom Sygdom, der bortrev en saa stor Mængde af dem, som havde været med paa dette Tog. Moderen flyttede som Enke til Throndhjem, hvor hendes Forældre endnu levede. Sønnen kom i Latinskolen, hvor han 1798 tog ex. art.; 1799 og 1800 fik han 2. Examen med Udmærkelse og 16 Juli 1804 theol. Examen med laudabilis. Han blev strax Huslærer hos Generalkrigskommissær Marcussen paa Høgholm i Jylland, hvor han blev til 1809, drog saa atter til Kjøbenhavn og levede af Informationer til 1815, da han om Høsten drog til Kristiania, hvor han blev Huslærer hos den senere General Ferdinand Wedel-Jarlsberg. Elisabeth Welhaven antyder, at der har været en Kvinde med i hans Skjæbne. Da man kjendte til hans Ophold i Generalens Hus, vilde man — længe efter — søge hende i dette. Jeg har flere Gange i Bergen havt Anledning til at benegte Muligheden heraf. Generalens eneste Datter straaliede i al sin Ungdoms Dejlighed i Slutningen af 1840-Aarene, og i 1816 kan hun næppe have været til. Han blev her kun 1 Aar, og 1817 foretog han for sin Helbreds Skyld en Sørejse, paa hvilken han besøgte Petersborg og Amsterdam. 1818 finder vi ham atter i Throndhjem, hvor han efter Meddelelse af en Samtidig var en af dem, der kastede Stene ind i Bispegaarden efter Karl Johans Kroning. Hvad der har bragt ham og hans 3 Kammerater til denne Demonstration skal vi ikke opholde os ved. Biskop Bugges Tale foreligger jo nu trykt. Vi skal kun bemærke, at det neppe hos Stibolt kan have været Bitterhed over de nye Forhold. Han havde tilbragt 1 Aar i General Wedels Hus og stod lige til sine sidste Aar paa Hammer i saadant Forhold til Generalens Familje, at han skrev Breve (paa Fransk) til Generalinden, naar der var noget, han paa denne Maade kunde søge udvirket¹⁾. Det har vel kun været en personlig Bitterhed over Biskopens Udtalelser, som han vilde give Luft paa denne Maade. Noget bittert synes der altid at have været hos Stibolt — visselig fremkaldt ved Sygelighed og det ensomme Liv, han førte. Af alt, hvad jeg har hørt om ham,

---

¹⁾ Meddelelse af Provst Jacob Hveding.

var der intet, som tydede paa skuffet Ærgjærrighed e. l., hvad der ellers ikke havde været saa urimeligt hos en Mand, der var et Examens-Lys og havde mange Kundskaber.

Stibolt havde gaaet længe, før han overvandt sig til at blive Præst. Paa denne Tid stod der mange Embeder ledige, og de 3 Biskoper i Bergen, Throndhjem og Nordland var meget ulykkelige over den store Mangel paa Kandidater og de mange nødstillede Menigheder. Stibolt har som en af Landets meget faa Kandidater paa denne Tid visselig ikke manglet Opfordringer til at „overtage“ et eller andet ledigt Embede, men han betænkte sig længe paa Grund af sin Svagelighed. Da han omsider kom til en Beslutning, lod han alle de ledige Embeder blive staaende og blev Personelkapellan hos Provst Wulfsberg i Aamot 10 Jan. 1819. Personelkapellan i *denne* Tid! I Statskalenderen for 1816 findes 11 saadanne i Landet, af hvilke vel de fleste har ventet paa, at deres Sognepræster skulde gaa af, for saa at træde ind i deres Embeder. 1819 var der vel ikke mange tilbage af dem, og saa kommer der en ny til, der i 15 Aar har været Kandidat med laudabilis! Stibolt blev i denne Stilling i 2 Aar, til han 17 August 1821 blev Sognepræst i Tolgen. Her blev han i 4 Aar, da han søgte sig til Hammer, som han fik 24 Septbr. 1825. Hans Ansøgning om dette Kald er den eneste fra ham, jeg har fundet. Han siger her, at det er Helbredshensyn, som i 15 Aar afholdt ham fra at søge gejstligt Embede. Han var fremdeles svag af Helbred og haabede Bedring i et mildere Klima, hvilket er den eneste Grund han anfører for sit Ønske om Forflyttelse. Man skulde efter dette tro, at han havde hastet med at tiltræde det nye Embede med det milde Klima, men nej. Vinteren gik, og han kom ikke. Sommeren 1826 har han vel villet nyde i al dens Dejlighed paa Østlandet, thi han blev fremdeles hvor han var. Biskop Neumann skrev alvorlige Breve til ham, men han kom ikke. 5 August 1826 var der Provstevisitats, men ingen Sognepræst var paa Stedet. Man kan ikke undres over, at Biskopen var utilfreds med et saadant Forhold, men vi kjender ikke til, hvorvidt han har givet sine Følelser Luft, da Stibolt omsider indfandt sig. Denne har maaske

anseet sig berettiget — eller endog forpligtet — til at blive i sit gamle Embede hele Naadensaaret og har derfor ikke taalt Bebrejdelser i denne Anledning, — om han har faaet dem. Under alle Omstændigheder kom han til Hammer med Vrede mod sin Biskop, og han var en af de Naturer, som Vreden ikke let vil slippe.

Biskop Neumann havde i disse sine første Embedsaar et stort Arbejde med at bringe Præsternes Arkiver i Orden — eller endog kalde dem tillive, hvor der intet var. Han havde strax givet Provsterne Ordre til at undersøge Arkiverne paa sine Visitatser, hvilket maa have været et ret fornøjeligt Arbejde. Da Provst Jens Hveding kom til Bergendal paa Hammer — Stibolts Formand — og spurgte efter hans Embedsbreve, spurgte den gamle, hvad han mente med det. Jo svarede Provsten „det er de Breve, du har faaet fra Provsten og Biskopen“. „Aa, ikke andet“ — sagde Bergendal — „dem har jeg givet Mor til at riste Lax paa!“ — Naar Biskopen i denne Tid kom paa Visitats, tør han have været adskillig pinlig, da han nok i Embedssager aldrig kunde tage Tingene fra anden Side end den højtidelige. Det har saaledes visselig ikke været nogen behagelig Visitats paa Hamner 24 Juli 1828. Biskopen har vel forudset det og tog et Par Venner¹⁾ med sig den Morgen han sejlede ud til Hammer. Der nævnes i Visitatsberetningen intet om Kirketjenesten og Børnenes Kundskaber, som der da vel intet har været at bemærke ved. Da Gudstjenesten var tilende, gik Biskopen med sine Ledsagere fra Bergen ind i Præstegaarden, og da Præsten viste sig efter at have taget Præstedragten af, sagde Biskopen, at han havde tilladt sig at tage et Par Venner med sig, da det var saa trist at sejle alene. Stibolt værdigede dem ingen Opmærksomhed. Der blev meldt, at der var serveret. Stibolt bukkede for Biskopen og Provsten, men ikke for de andre. Spisebordet var dækket til 3. Biskopen spurgte, om Broder Stibolt ikke havde Mad til hans Venner. Præsten svarede:

---

¹⁾ Saavidt jeg mindes var det Rektor Holmboe og den 20aarige Kandidat Hans Daae. Det er Konservator P. Hysing, som har meddelt mig denne Fortælling 1874.

„Her er Biskopens Plads, her er Provstens. Dem er jeg forpligtet til at herbergere, og andre har jeg ikke inviteret.“ Biskopens Venner fik sørge for sig selv (∴ rejse hjem saa hurtig som muligt), medens de 3 gejstlige Herrer uden Tvivl har havt et meget belivet Maaltid. Ingen kan falde paa, at Biskopen vilde hævne sig, men heller ingen kan tvivle paa, at hans Humør under Visitatsen ikke var højt oppe efter dette raffinerede Drilleri. Ved Visitatsmødet Dagen efter har der da heller ikke været megen Glæde, og Biskopen har neppe set naadig ud, naar han dikterede til Protokollen, at der ingen Kopibog fandtes, og at der fra 1826 — Stibolts Tiltrædelsesaar — var Huller i Ministerialbogen, ligesom den forlængst anordnede Konduiteliste over Kirkesangere og Skoleholdere ikke var fremlagt, uagtet Stibolt Dagen iforvejen havde lovet det. Noget andet Sammenstød mellem Stibolt og Biskop Neumann har vi ikke hørt Tale om. Biskopens Kopibog tyder ikke paa noget saadant, og i samtlige Visitatsberetninger fra Hammer i disse Aar heder det, at ingen Klage eller Besværing er indkommet. 1827 udtales det, at Forholdet mellem Præst og Menighed er „rosværdigt og opbyggeligt“ og 1831, at Præsterne — han havde da Hans Daae til personel Kapellan — stod i det ønskeligste Forhold til Almuen, hvor gjensidig og god Forstaaelse finder Sted.“ J den første Tid maa Stibolt efter sin egen Udtalelse have befundet sig meget vel paa Hammer. Han fik i Huset en gammel Madame Müller, Enke efter Overfiskevejer Henrik M. og Stedmoder til Admiral Jochum Nicolai M. Hun var indlogeret hos ham af denne Stedsøn saa længe han blev paa Hammer. Det maa først have været i hans sidste Aar han fik den Tanke at den gamle Kone skulde lære Pontoppidans Forklaring op igjen, da han ved Examination fandt, at hun havde glemt sin Børnelærdom. Om sit Velbefindende fandt han sig foranlediget til at give sine Slægtninge og Venner Underretning i følgende Avertissement i Rigs-tidenden 16 Juli 1827:

Min vidtstrakte, talrige Kreds af Velyndere, Slægt og Venner modtage herved min kjærligste Hilsen og Underretning om, at jeg nu lever og trives ganske fortræffelig, to smaa Mile fra det

store Bergen, paa den saare vakre Hammers Præstegaard, hvor Flora og Pomona med samt Fauner og Najader etc. etc. kappes om at vinde min Forkjærlighed og muntre mit Sind saa vel, som jeg sjelden forhen har prøvet. Dertil bidrager ogsaa for Tiden med kjærligste Deltagelse Enke-Madamen Cicilie Cathrine Müller, født Stibolt, som i en Alder af nær 78 Aar befinder sig ret vel og fornøiet. Hun, saavel som jeg, ønsker at være indsluttet i en kjærlig Erindring hos alle sande Venner.

Hammer paa Osterøen ved Bergen den 30 Juni 1827.

Lorentz Stibolt
Sognepræst.

Man maa nu ikke her tænke paa Mildhed, Venlighed o. s. v., thi dette har ikke ligget for Stibolt. Allerede hans alvorlige Ansigt, og hans brede Thrøndermaal i anden Bas kunde skræmme dem, som mødte ham. Provst Jacob Hveding fulgte sin Fader paa Visitatsen til Hammer 1827. Da de lagde til Land, bad Provsten sin Søn løbe op i Præstegaarden og spørge, om Præsten havde nogen Besked nordefter, som Skydsfolkene kunde tage med. Den 17aarige Gut traadte ind i det triste Studereværelse og mødte strax en bydende Røst, at han skulde blive staaende. Han blev, men kunde nu ikke faa et Ord frem. Stibolt tordnede atter: „hvad er det du staar der for Gut? kan du da ikke faa Munden op?“ Jo — han fik da omsider sagt hvad han skulde, og Stibolt rejste sig og gik ned til Bryggen og tog imod sin Provst. Som han ikke var anlagt paa Høflighed mod sine Overordnede og andre civiliserede Folk, saa har han neppe heller havt det med Mildhed overfor Menigheden. I sit Kontor havde han malet en hvid Linje, der delte Gulvet i 2 Dele. Over denne Streg var det strængelig forbudt Klokkeren og vel ogsaa Menigheden at komme. Han behandlede i det hele sin Menighed som en Skolemester. Enhver, som har overværet en Gudstjeneste paa Landet i Bergens Stift, vil have bemærket, at i de altid fulde Kirker maa man under den langvarige Gudstjeneste finde sig i, at en og anden gaar ud og kommer ind igjen, hvilket ingenlunde sker med Lempe. Om nogen Prest har gjort Forsøg paa at faa dette afskaffet og heri havt Held med sig, har jeg

ikke hørt, men Stibolt har da i hvert Fald gjort et Forsøg paa sin Maade. Han stod for Alteret en Søndag og vendte sig saa til Menigheden med de Ord: „Jeg seer, I har det travlt med at gaa ud og ind her, — nu vil ogsaa jeg tage mig en Tur ud!“ Han løftede derpaa sin Præstekjole op, skred over Alterfoden og gik ud af Kirken, hvor han lod Menigheden vente en god Stund, før han kom tilbage¹).

Vi har ovenfor seet, i hvilket Forhold Stibolt ved en enkelt Lejlighed stillede sig til Gjæstfrihedens skønne Pligt. Han var en ensom Mand og følte ikke Trang til Menneskers Selskab. Herpaa er der jo i Grunden intet at sige. Elisabeth Welhaven har benyttet denne hans Ejendommelighed paa den Maade, at hun har gjort ham til Kvindehader og ladet en ulykkelig Kjærlighed kaste sin Skygge over hans ensomme Liv. Af alt, hvad jeg hørte om ham, er der ingen Grund til at antage noget saadant. Han holdt Mænd saavel som Kvinder borte fra sin Præstegaard, der laa saa yderst bekvemt for Folk, der drog til og fra Bergen og trængte til en Hvilestund. At han havde en vis Forpligtelse til paa saadan Maade at tjene sine Medmennesker, synes aldeles ikke at være gaaet op for ham. Det hændte dog idetmindste 2 Gange, at forbirejsende Folk blev nødte til at bede ham om Husly. Vi kjender ikke til hvem der første Gang var saa ulykkelig. Den anden var hans Nabopræst, den milde og fromme Johan Fritzner Greve (død 18 Nov. 1883 som Provst og Sognepræst til Sund), der en Aften under en Provstevisitats paa Fjeld 1861 fortalte følgende. Han skulde fra Bergen sejle hjem til Hosanger og fik, da han var kommen vel ud Byfjorden en voldsom Storm, der gjorde det umuligt at naa frem til hans Præstegaard. Han var meget glad, da han ud paa Aftenen naaede Hammer, hvor han fortøjede sin Baad og gik op til Præstegaarden efter at have givet Skydsfolkene Ordre til at bære Nisteskrinet og de medbragte Sager op i Forgangen. Han kom ind og bad om Husly for Natten, da det ikke var muligt at komme længer, før Vejret blev bedre.

---

¹) Provst Jacob Hvedings Meddelelse 1891.

Jo der var intet iveau, og han blev ført ind i Præstens Dagligstue og fik Plads i hans Sofa. Stibolt blev meddelsom. Gamle Historier kom frem, og Tiden gik. Greve havde haft en haard Rejse, og Storm og Uvejr havde hindret ham i at røre den medbragte Niste. Han var sulten og længtes især efter en Kop varm The, men der kom hverken vaadt eller tørt. Klokken blev baade 9 og 10. Greve lyttede anspændt, men der hørtes intet Fodtrin i Sideværelserne, intet, som kunde tyde paa Tilberedelse til et Aftensmaaltid. Stibolt var fremdeles meddelsom, og kom nu frem med en Historie om en anden Mand — jeg mindes ikke, om han var alene — der ogsaa af Uvejr var bleven nødt til at lægge op til Hammer. Da det led ud paa Aftenen, og Manden trængte til Mad, spurgte han, om han ikke kunde hente sin Nistetine op fra Baaden, og dette maatte han naturligvis meget gjerne. „Ah!“ — raabte Greve — „skal vi ikke tage en da capo af denne Historie?“ — Jo der var intet iveau. Greve gik selv ud i Gangen, tog sin Nistetine ind og forsynede sig — og vel Stibolt med — af dens Indhold. — — (Og dette er en Mand, som aldrig var beskyldt for Gjerrighed, og som efter sin hele Ungdomsudvikling var vel kjendt med det selskabelige Liv og dets Forpligtelser! Man maa antage, at hvad han vilde kun var paa den aller virksomste Maade at skræmme Folk fra sin Præstegaard, hvor han ikke havde Brug for nogen. Og han kan ikke have været nogen hjerteløs Mand. Da Provst Jens Hveding paa Lindaas var død (1828), var Stibolt den eneste af Provstiets Præster, som tog sig af hans Enke, hjalp hende med hvad hun trængte til af Skriveri, og det ikke blot for hende, men ogsaa for hendes Børn. Sin ensomme Præstegaard gjorde han til Asyl for den gamle Enke Madame Müller. Denne gamle Kvinde har intet at bestille med Husholdersken i Elisabeth Welhavens Skildring. Hendes Steddatters Søn Søløjtnant Lorentz Segelecke besøgte hende og fortæller i et Brev af 28 Juni 1831, at hun var en god og sagtmodig gammel Kvinde, der „aldrig havde andet at klage over Præsten end at han plagede hende angaaende Religionssager“. Heri var han imidlertid som ovenfor nævnt plagsom nok. Til al Lykke havde han ved

denne Tid faaet Hans Daae til Kapellan, og denne paatog sig Omsorgen for den gamle Kvinde. Han har vel ogsaa senere som Præst i Bergen bragt denne Stibolts Skolénesterstilling ud i Publikum, hvor den altid kom frem, naar den forunderlige Hammer-Prest blev nævnt. Det var da Stibolts Øine begyndte at svækkes, han var saa heldig at faa en Kapellan, hvilket paa den Tid var vanskeligt nok. Er det saa, at det var Hans Daae, der var bleven Kandidat 5 Maaneder før han fyldte sit 20de Aar, som fulgte Biskop Neumann til Visitatsen paa Hammer 1828, saa maa vistnok Situationen have været ham saa fornøjelig, at han kunde faa Lyst til at se lidt nærmere paa de nnderlige Ting derude. Han havde netop fyldt sit 22de Aar, da han blev udnævnt (18 Febr. 1831). Da han kom ud til Hammer, anviste Stibolt ham Plads i sit rummelige Kontor nær ved Ovnene, gik saa et Par Skridt fra ham, standsede og sagde: „hertil er Kapellanens Plads, ikke længer!“ Daae, som var en meget livlig og munter Mand, har vistnok fundet dette meget fornøjeligt, mens vel neppe Livet derude kunde tilfredsstille ham i Længden. Han holdt ikke fremmede Folk borte fra sig og modtog af og til Besøg af sine Venner. Da Stibolt om Sommeren var dragen til Kjøbenhavn for at søge Hjælp for sine Øjne, var det vel ikke saa ganske sjelden at der kom Folk derud, og da han kom hjem, maatte han paa flere Maader mærke, at her var ført et nok saa muntert Liv. Dette gav Anledning til en heftig Scene. Daae holdt det ikke længer ud, og der var Plads til ham i Bergen, hvor han blev ansat som personel Kapellan ved Korskirken 31 Decbr. 1831.

Stibolt var en udmærket Fløjtespiller, men han havde intet Publicum. Foruden Fløjten havde han ogsaa en anden Tilbøjelighed, der var mindre poetisk. Han holdt af at gaa med en Malerkost og besmøre Væggene paa Gaarden med allehaande mer eller mindre regelmæssige Figurer. Da Klokkeren engang var i Byen, havde Stibolt fundet paa at oversmøre hans rød-malede Hus med hvid Farve, saa Manden blev yderst forbauset, da han kom hjem og saa Forvandlingen. En anden Gang havde han fundet paa at betegne sin Prestegaard ved over

Indgangsdøren at male en Hammer omslynget af noget, der skulde forestille en Efeugren. Han tog Klokkeren hen og spurgte, hvad han mente dette skulde betyde. Klokkeren maa have været en slu Fyr, blev staaende længe og betragtede det nøje, før han svarede: „jo, jeg ser nok, at der er en Hammer, og saa er der noget omkring, der ser ud som en Slange. Men Slangen er jo Djævelen, og kanske det skal betyde, at det er Djævelen, som regjerer paa Hammer nu om Dagen.“

Da Hans Daae var dragen fra Hammer, kunde Stibolt med sine svage Øjne ikke mere blive staaende i Embedet og søgte Af-sked. Biskop Neumann har intet ufordelagtigt skrevet paa Ansøgningen, men paa det bedste anbefalet ham til Pensjon. Den blev indvilget 29 August 1832. Han flyttede saa over Fjorden til en Ø, hvor han paa et Sted, der kaldes Krabbeuren byggede sig et Hus, der væsentlig kun bestod af en nogenlunde stor Stue. Her indrettede han sig komfortabelt paa sin Vis og fandt vel, at han maatte hjælpe sig som han kunde, naar han ikke vilde have nogen Betjening. Han satte sin Seng paa Hjul og indrettede sig med Snorer og Taljer saaledes, at han kunde befordre sig selv liggende efter Omstændighederne til Kogeapparatet, Vadskeservanten o. s. v. Hans Selskab var hans Hunde. Han havde en Tid hele 4, der bar Navnene: Ponto, Basta, Spadille, Manille. Ponto var den første, som afgik ved Døden. Den blev begravet i Nærheden af Huset, og Stibolt rejste et Monument over den med Indskrift: „Her hviler den tro Hund Ponto“. Man mente, at disse besynderlige Hunde-Navne skulde være en Hilsen til Biskopen, der satte Pris paa en L'hombre.

Efter Elisabeth Welhaven skal Stibolt være bleven paa Krabbeuren i 6 Aar, derpaa være dragen til Østlandet, hvor han strax efter døde. Dette er ikke rigtigt. Muligens er hans Ophold i Krabbeuren indskrænket til 6 Aar, men til Østlandet har han — efter Optegnelser i Familjen — ikke begivet sig før paa Foraaret 1845. At den ensomme Mand ikke har været ligegyldig for sine Slægtninge og Venner sees jo klart nok af hans løjerlige Avertissement fra 1827, og at en Lyst til at gjense dem kan være bleven saa stærk hos ham nu, da han begyndte

at blive gammel, er rimeligt nok. Om hans Ophold i Drammen eller Kristiania har intet kunnet opspores uden hans sørgelige Udgang. I Bergen og Nordhordland antog hans Bekjendte fra gamle Dage, at han var omkommen ved Badning, og at Fortællingen om at han havde druknet sig, var en Gjætning bygget paa hans besynderlige Væsen¹⁾. I Familjens Optegnelser heder det imidlertid, at han en Dag i August 1845 ved Sjursøen styrtede sig fuldt paaklædt i Søen. Lorentz Dietrichsen har endnu mere: at han gik ud fra Baaden med Stene i Lommerne efter at have spurgt Færgemanden, om han havde seet nogen svømme med Klæder paa. Jeg har spurgt Dietrichson, hvor han havde dette fra, men han kunde blot erindre, at han havde hørt det. Det er ikke rimeligt, at den mørke triste Mand skulde have gjort et saadant Nummer ud af sin sørgelige Beslutning. Det samme gjælder vel den Antagelse, at han før Selvmordet skulde have sendt sin Eftermand en Meddelelse, hvori han „glædede ham med den Underretning, at nu var Hundepresten druknet i Bjørvikken“. Sognepræst Dietrichson indberettede først Dødsfaldet 23 September, da Stibolt havde været død i mer end 1 Maaned, og han var en altfor punktlig Embedsmand til, at han skulde sidde længe inde med en saadan Underretning. Underligt nok har han intet herom i sin Kopibog. Han har maaske sendt det anonyme Brev — thi et saadant har efter hvad der kjendes i Familjen virkelig været der — til Biskopen og ladet det blive dermed. Stibolts Lig blev draget op ved et Vad 9 Decbr. og begravet paa Oslo Kirkegaard 18 Decbr. 1845. Dødsdagen kjendes ikke, men antages at være en Dag midt i August. Akers Politiprotokol fra den Tid har det ikke været muligt at komme til. Der maa vel findes noget om Ligskuet, der kunde bevise om her forelaa et Selvmord eller ikke.

Stibolts Hus i Krabbeuren blev kjøbt af Dr. M. Sars og flyttet til Manger, hvor Sars trængte til et eget Hus, hvor han kunde opbevare sin Samling og drive sine Studier uforstyrret. Familjen kaldte det efter den tidligere Ejer „Bolten“. Da Sars

¹⁾ Saaledes Provst Jacob Hveding 1891.

forlod Manger, blev det købt af Lensmand Heiberg, der ved Tilbygning indrettede det til Familjebolig. Det staar vel saaledes endnu.

Nogle Bidrag til Slægten Tuxens¹⁾ Historie i det 16de og 17de Aarhundrede.

Ved Kaptajn **A. Tuxen.**

I Aaret 1888 udgav forlignværende Direktør ved Orlogsværftet, Nicolai Elias Tuxen, i Anledning af sit Guldbryllup „Slægten Tuxen“²⁾, efter at han 5 Aar tidligere paa Hundredeaarsdagen for sin Faders Fødsel havde udgivet „Peder Mandrup Tuxen og hans Efterkommere“³⁾.

Den i Aaret 1891 afdløde Forfatter var i Ordets smukkeste Forstand Familiens Hoved og nærede den mest levende Interesse for alt, hvad der vedrørte den talrige Slægt, hvis ældste Mand han var. Denne stærke Følelse af at være „Stammehøvding“ gav sig Udslag paa mange Maader, saaledes ogsaa ved Udarbejdelsen og Udgivelsen af ovennævnte Bøger, der kun vare bestemte for Familiens Medlemmer. Han var imidlertid i en fremrykket Alder, da han begyndte paa disse personalhistoriske Arbejder, der laa hans tidligere Virksomhed saa fjærnt som vel muligt, og Resultatet er, set fra et personalhistorisk Standpunkt, ikke heller blevet synderlig tilfredsstillende. Om arkivalske Undersøgelser er der ikke Tale, end ikke for de senere Slægtleds Vedkommende, og de „ældre Familieoptegnelser“ indskrænke sig til Breve

¹⁾ Navnet Tuxen afledes af det i det sydlige Slesvig tidligere meget almindelige Fornavn Tucke (Tuko, Tyge). Formen Tuckesen er allerede i det 16de Aarhundrede gaaet over til Tuxen (Aktstykker i Statsarkivet i Slesvig), og Navnet er meget tidligt bleven et fast Familienavn, hvis Bærere til midt i det 18de Aarhundrede foran dette Efternavn have ført et af Faderens Fornavn afledet Patronymikon.

²⁾ Slægten Tuxen. Samlede efter ældre Familieoptegnelser og Meddelelser fra Familiens Medlemmer. Ved Nicolai Elias Tuxen, fhv. Direktør ved Orlogsværftet. Trykt som Manuskript. Kjøbenhavn 1888. (43 S. S. 4°).

³⁾ Peder Mandrup Tuxen og hans Efterkommere. 1783—1883. o. s. v. s. o. Kjøbenhavn 1883. (76 S. S. 4°).